

3. søndag i fasten

Salmevalg

336: Vor Gud han er så fast en borg

598: O Gud, du ved og kender

496: Af dybsens nød, o Gud, til dig

481: Løgnens fader vi forsage

634: Du ved det nok mit hjerte

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes

Jesus sagde til dem: ”Hvis Gud var jeres fader, ville I elske mig, for det er fra Gud, jeg er udgået og kommet. Jeg er ikke kommet af mig selv, men det er ham, der har udsendt mig. Hvorfor forstår I ikke, hvad jeg siger? Fordi I ikke kan høre mit ord. I har Djævelen til fader, og I er villige til at gøre, hvad jeres fader lyster. Han har været en morder fra begyndelsen, og han står ikke i sandheden, for der er ikke sandhed i ham. Når han farer med løgn, taler han ud fra sig selv; for løgner er han og fader til løgneren. Men jeg siger sandheden, derfor tror I mig ikke. Hvem af jer kan påvise nogen synd hos mig? Når jeg siger sandheden, hvorfor tror

I mig da ikke? Den, der er af Gud, hører Guds ord; men I hører ikke, fordi I ikke er af Gud.”

Jøderne sagde til ham: ”Har vi ikke ret i at sige, at du er en samaritaner og besat af en dæmon?” Jesus svarede: ”Jeg er ikke besat af en dæmon, jeg ærer derimod min fader, men I vanærer mig. Jeg søger ikke min egen ære; der er en, der søger den, og han dømmes. Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den, der holder fast ved mit ord, skal aldrig i evighed se døden.”

Prædiken

Den største vrede får vi over for dem, der misbruger vores tillid. Vreden opstår, fordi vi udleverer os selv, når vi viser tillid. Måske er der ikke meget på spil, men netop fordi vi er udleveret i tilliden, så ligger misbruget sig tæt op ad vores følelser. Min mormor er tysker og opvokset på en bondegård; hun har fortalt, at efter 2. verdenskrig, hvor Tyskland lå i ruiner og soldater vandrede på kryds og tværs gennem landet for at komme hjem, der havde man ofte

overnattende gæster på gårdene, som de selvfølgelig tilbød mad. De havde intet selv. Men en enkelt af disse overnattende soldater var forsvundet næste morgen. Da de på gården søgte efter tegn på hans forsvinden, opdagede de, at han havde taget store dele af deres forråds-kammer: mel, kartofler og kød. Min mormors familie viste soldaten stor tillid, de gav ham mad og et tag over hovedet, og han fik en god nats søvn. Alligevel misbrugte han familiens tillid og tilranede sig noget af det kostbareste i deres forråd. Jeg kan mærke, at selv når jeg taler om det nu, så bliver jeg lidt vred. For det er en lav og følelseskold handling; det er egoistisk og respektløst.

Der findes et utal af lignende eksempler, hvor mennesker misbruger andres tillid, også alvorligere eksempler; og i kunsten går temaet ofte igen. I Star Wars, for eksempel, er det et gennemgående tema, og det sættes på spidsen i den seneste film, "The Force Awakens", hvor Han Solo udleverer sig selv i tillid til sin søn, der har sluttet sig til "The Dark Side", i et ultimativt forsøg på at genvinde hans kærlighed. Han Solo lægger sine våben og træder i tillid til

deres familiære bånd ubevæbnet hen foran sin søn, Kylo Ren. Det er et højdramatisk øjeblik fyldt med spænding og fyldt med følelser; og i midten af spændingen står tilliden. Han Solo har udleveret sig selv. Vil sønnen nu vise faderen den samme tillid, eller vil han misbruge den? Af hensyn til dem, der ikke har set filmen, vil jeg lade scenen stå der: den bevæbnede søn over for den ubevæbnede far. Og så vil jeg gå over til bibelfortællingerne, der også handler om tillid og mistillid.

Fortællingen fra i dag om Jesus, der taler med nogle jøder, tegner et noget andet billede af Jesus, end det, vi er vant til at forestille os. Dem, der siger, at Jesus blot er en blød humanist, der ikke prædikede andet end næstekærlighed og livsglæde, overser som regel, hvor skarp Jesus er i sin kritik af hykleri, undertrykkelse, forfængelighed og selvretfærdighed. Han siger til jøderne: ”I har Djævelen til fader.” Det er harske og uforsonlige ord, og denne fortælling, hvor Jesus siger sådan, er en del af en længere samtale, hvor Jesus støder nogle jøder bort, der er ”kommet til tro på ham”. Han afviser dem med grove ord,

og han støder dem så langt væk fra sig, at det ender med, at jøderne vil stene ham på stedet; men Jesus forsvinder i samme øjeblik.

Hvorfor påtager han sig sådan en uvenlig attitude, og så endda over for de jøder, der tror ham? Kunne han ikke være mere pædagogisk, vise lidt storsind og med omtanke og imødekommenhed skabe en ny begyndelse og en ny historie i dem, sådan som han gjorde så ofte?

Han mente måske, at de var uden for pædagogisk rækkevidde. Jeg ved det ikke. I hvert fald har tekster som denne tidligere givet næring til antisemitisme, altså jødehad, og det er for mig en advarsel om, at vi skal vogte os for at tro, at ordene her kun gælder andre folk. Tænker Jesus specifikt på jøderne, når han siger, at de har Djævelen til far? Jeg tror det ikke. Det er ikke kun jøderne, der danser om guldkalven.

Temaet i bibelfortællingerne er mistillid til Guds nåde og Guds vejledning. Frafald og utroskab er nogle af de begreber, som går igen når Bibelen sætter ord på

mistilliden; for mistillid får os til at handle i mistillid, og det vil sige, at vi vender ryggen til den, vi er tæt forbundet med.

Fortællingen om guldkalven begyndte, da Jøderne blev befriet fra trældommen i Egypten. Gud sendte de ti plager over Egypten, og Farao lod jøderne gå. Men han fortrød og satte efter dem med hele sin hær. Da var det, at Gud skilte vandet i Det Røde Hav, og jøderne gik tørskoede over havbunden, mens havet lukkede sig over de soldater, der fulgte efter dem. Jøderne var undsluppet. Hvem skulle de takke? Gud, selvfølgelig. Men da de vandrede rundt i ørkenen, som et frit folk, men også trætte og sultne og tørstige, glemte de alt om Gud, og ud af alle deres rigdomme lod de støbe en guldkalv, en guddom skabt af dem selv, og de kunne selv bestemme, hvad guldkalven skulle gøre for dem – bortset fra, at den jo blot var et symbol på deres egen afmagt, men det forstod de ikke.

De vendte ryggen til deres første kærlighed, til den Gud, der havde skænket dem friheden, og i stedet dyrkede de deres egen guldkalv, en tom og sjæleløs afgud, som endnu

i dag findes i adskillige afskygninger: samfundets evindelige mål om vækst, statsbureaukratiet, iserne og værst af alt, vores selvdyrkende selvgodhed, hvor vi fralægger os ansvaret for alt ondt og selv tager æren for alt godt.

At dyrke guldkalven og at have Djævelen som far er én og den samme ting, og det vil sige at dyrke os selv, vores egne idéer, og at dyrke selvkærlighed og selvhad, som er to alen af samme stykke. Modsætningen er at have Gud til far og at dyrke Jesus Kristus; og det er også én og den samme ting. Gud er den grundrelation, vi hverken kan vælge til eller fra. Den er allerede givet os. Og den grundrelation kan vi tage imod i taknemmelighed, eller vi kan forkaste den i dyb foragtelse; eller med andre ord: vi kan tage imod Guds kærlighed i tillid til Guds godhed, eller vi kan afvise Guds kærlighed i mistillid; men vi kan *ikke* undslippe den. (Det er derfor, kære konfirmander, at jeg gang på gang fortæller jer, at det *ikke* er jer, der bekræfter jeres dåb, når I bliver konfirmeret; det er Gud, der

bekræfter den dåb, I ikke selv kan huske, fordi I endnu var spædbørn og helt uvidende om at give og modtage.)

Striden mellem Jesus og jøderne opstår, fordi Jesus må stå fuldstændig fast på den, han er. Der er to grundelementer i hans liv, der bliver udfoldet her i fasten, og som forudgriber påsken: Jesus er den, der altid handler uselvvisk, der altid kun lever for den anden. Og så er Jesus den, der altid kun giver Gud, hans far, æren. Han tager med andre ord ikke selv magten. Og dermed afviser han også, at han kan være den messias, den jordiske frelser, som jøderne forestiller sig.

At vi, menneskene, korsfæstede (og fortsat korsfæster) Jesus Kristus er et udtryk for vores mistillid. Jesus stillede sig ubevæbnet foran menneskeheden, ligesom Han Solo i Star Wars stillede sig ubevæbnet foran sin søn, Jesus lagde magten fra sig, og så prædikede han et radikalt bud: Du skal elske Herren din Gud og din næste som dig selv, og du skal elske din fjende; du skal endda lade dig elske af din fjende. Men vores tro, vores tillid, vore evner, rækker ikke altid til den kærlighed, og derfor må vi bede til, at Gud vil

elske for os. I vrede over Guds bud slog vi den mand ihjel, der først lagde sig som et ubeskyttet barn i en kvindes arme, og som siden stod ubevæbnet og så på sine bødler med omsorgsfulde og tilgivende øjne.

Det er vores lod, at mistilliden sniger sig ind i vores liv, og så stiller vi mistillidsvotum, bygger sikkerhedssystemer og rejser mure for at beskytte os – for hvor der er mistillid, er der frygt. Men Gud nedbryder mistilliden, når han tager imod endnu et nyt spædbarn, når Jesus Kristus lover os, at han er med os alle dage, ind til verdens ende, når vi knæler ved nadveren lige værdige til at modtage den kærlighed, der bliver givet os uden grund, og som vi skal give videre uden omtanke. For Gud *skaber* tillid, når han igen og igen slår en tyk streg under de forløsende ord: Jeg elsker dig.

Kirkebøn

Herre, vor Gud, himmelsker fader; tak at du kommer til os hver eneste ny morgen og siger: fred være med jer! Vi beder om, at du også fremover vil vise os den nåde og

frihed, som vi er blevet givet ved din død og opstandelse, så vi ikke mister os selv, men lærer din sandhed at kende: At I fællesskabet med Gud og vores næste bliver vi til dem, vi er. Lad alle folk på jorden mærke din grænseløse kærlighed.

Lad der blive fred mellem alle folk og nationer. Velsign jorden og menneskers arbejde. Hjælp os til at tage vare på den skabte verden, så vi værner om menneskers velfærd og forvalter naturen til bedste for hinanden.

Herre, vi beder dig for alle, der er ramt af sorg og ulykke og savn: Trøst de bedrøvede og bange, giv frihed og retfærdighed til de fattige, de undertrykte og de flygtende, mæt de sultne, hjælp de hjemløse, vær hos de fangne, giv nyt mod til de bekymrede og modløse.

Herre, vi beder dig for alle, der har fået magt og ansvar og viden betroet: Giv dem trosskab og visdom, så de forvalter mulighederne til gavn for de svage og til at tjene andre mennesker. Amen.